

Pod. 1. 949.

TEKENTETES ES NEMZETES
V A J I
IBRANYIFERENCZ
nek
TEMETESE.

Melly lőtt IBRANYBAN, 29=dik
Julii, 1639=ben

Rom. 12.15.

Sirjatok a sírokkal.

SAROSPATAKON,

Nyomtatott ROSNYAI JÁNOS által.

Nemes és Nemzetes
DES ÖFI CLARA

A szonynak; ez Urban ki-mult

IBRANYI FERENCZ
Uramnak, meg hagyattatott
özvegyének: Istentől kegye-
lem, békeség, és minden vi-
gasztalásban bővölködés.

Z Embereknek, fő-
képpen az isten-felő
Embernek Tef-
tec, el szoktat Tiszte-
séggel temettetni. Nem tiltja azt,
az Idvezítőnc szava, Sz. Máté-
ténál: *Temessék a halottat, az ő halotja* = Matt.

(?) 2

kar; 8. 2 2.

kat; hanem inkább hadja. Ez
 lévén értelmé szavánac: Te
 (szolván egy Attya temetésére
 kéredző embernek, kit az E-
 vangélium prédicállására szólét
 Luc. 9 vala) Te ugy-mond, mint hogy
 v. 6. lelki és örök élet környül-
 való munkára hivattatol; hadd a-
 zokra ez ilyen testi s mulando
 életre tartozando gondviseleést,
 akiknek világi dolgok körül va-
 gyon hivataljoc. Te most affé-
 le állapotokhoz nem érkezel:
 mint a' kinec készen, mindjárt,
 mindē el-vonodás nélkül, szük-
 ség e rend kívül-
 való hivatalo-

dat kö-

dat követned. De miben áll a
Tiszteletes Temetés? Bizony nem
 a' felettebbvaló költséges pom-
 pákban; a' holt Testnek, mind
 magánac, mind fekvő Kopor-
 fojánac és temető Sirjánac, czif-
 ra, aranyas, ezüstös, kőves, sely-
 mes &c. öltözeteckel, s minden
 egyéb frisségeckel-
 való czikor-
 nyázásiban. Még az Elő Test-
 nec sem azoc lévén igaz ékessé-
 gi, mīt szent Péter tanítja; hanē 1. Pct.
 az szivben el-rejtetett, Isten előtt kedves, sze- 3. V. 4.
 léd, és csendes Léleknek, rothadatlanságában
 álló ember. Mire-
 való is az Istē áldá- Matt.
 sinac, mellyeknek csak jó sáfá- 26. 8.

(:) 3

rivá,

rivá, nem pedig Uraivá töltött békénec; egy fa koporfo, a mér-
 nünket, *illy nagy vesztegetése?* Mely ékletes, *nem ama pogányi (mint ha* ^{1 Thes}
nem kevés szer, a Maradékok el-vestettúc volna) rajta való ^{4. 13.}
 nactorkoc meg-meczés: a vagyesfegés, a tisztecséges fel-késé-
 csak más egyéb szükségesb; és, és a menetel közben a kő-
 azon kivól Isten tisztecségére, és zónséges halandoság felől-
 a szükölködöknecc segétecsékre. Istenes elmélkedés: a holt em-
 is kivántató költécsre el-alkal-ber felől, szerezet szerez-
 ber felől, szerezet szerez-
 Ijob. 1 matlanodás. *Mezételenöl jöttünk e vil-* emlekezés, annac jószágos cse-
 v. 21. *lágira; mezételenöl is megjünk ki.* lekedetinek emlegetése, Isten-
 Elég a Tisztecséges Takaré- nec azért áldása magasztalása, f-
 tácsra, a szegény testnecc meg- követése azoknac: és végezet-
 mosása, fel-öltöztetése halotti re a földben bététel jóvendő
 állapothoz illendőképpe; vagy boldog fel-tamadácnac remén-
 csak *tízta gyorsban, lepedőben ta-* sége alatt. *A mi ezec felett vagyon,* ^{Matt}
 Matt. 27. v. kargatása, mint az Idvezitőn- ^{5. 37.} jüncrajta, hogy *az gonoszbol ne légyen.*
 59. Ertel-
 kénec

Ertelmes volt ezekben, ez Isten kedves
fia, néhai N. és N. *Ibrányi Ferencz* Uram, a
Kegyelmed el=felejthetetlen jó Férje. Mely=
hez képest, rendélést=is tött volt, mint érte=
nem adták, hogy semmi friss pompákat (no=
ha fogyatkozás nélkül meg=lehetet volna)
az ő Teste felett ne tegyenek. Kegyelmed=is
nem hágtat e' jó Hagyományt felettébb által.
Ez Tanétáfokat, melyeket nem a' holt Test=
nek, hanem a' nagy Istennek tiszteletire, a'
temetése az Ur napján, alkalmatosságával
tettet, akarta Kegyelmed Márvány=kő em=
lekeztető Oszlopul emeltetni, s=emlekezet=
ben hagyni: mellyet mi jó szível=is meg=
cselekedtünk. Vegye jó neven kegyelmed.
Légy egészségsben.

TEKEN.

TEKENTETES NEMZETES
néhaiVAJI IBRÁNYI
FERENCZNEK,Teste felett, maga Várában s=Házánál Ib=
rányban, a' Szin alatt, 1659=ben, 29=dik
Junii, lőtt P R Æ D I=

C A T I O.

V Á R A L L Y I L Ó R I N C Z által.

ELŐLJÁRO BESZED.

Istennek örökös, Christus Jéfusnak örökös
társai, valakie e' szomoru alkalmatossággal ide gyüle=
keztetec! Meg=akarván a' nagy dicsőségű Isten az ő
állandóságát, és a' mi mulandóságinkat mutatni, nyil=
ván való igéekkel parancsolja= meg az Elías Prophétá=
nac a' 40. részec, 6, 7, 8. verseiben, mit prédikállyon.
Kiált, (azt mondgya) Kérdi a' Propheta. Mit kiáltak?
Hogy minden test olyan mint a' fű, és annak szépsége mint
a' mezék

(2)

a mezzei virág, meg-szárad a fű, &c. mint ha azt mon-
dotta volna: Némelly embereknek e világon na-
gyob szépségg, dicsőségg és kedveségg vagyon,
és az emberek között olyanoc, mint a fűvec között a
virágoc; de egy pont különbség-is nincsen azok között
a mulandóságra nézve, hanem a miképpen a leg szeb-
bik virág, szintén olyan hamar el-hervad és el-szárad,
mint a leg alább való fű, és ugyan azon egy kátza vágja-
le mind kettőt; szintén azonképpen a leg nagyob vilá-
gi szépségű, dicsőségű és kedveségű emberek is olyan
hirtelen és váratlan ki-mulnac, mint a szegény alá valo
koldufok, nintsen ebben egy pont különbség-is. És
a miképpen a jó fűvön legeltetet kövér juhoc, a sovány
helyen legeltetet ősztővér juhockal azon egy mészár-
székben vitetnek; így a szép palotákban lakó, és min-
den világi jockal bővölködő nagy dicsőségű Urak, a
kunnyotskákban lakozó szegény emberekkel azon egy
koporsóban mennek. Meg-eggyeznek ott, és ebben
fennmi különbség nincsen. Nem kell mészár példáért
mennünk. Példa e szomorú koporsóban elöttünk fektü-
vő Tekéntetes, Nemzetes Néhai boldog emlékeztű
Uranc, a ki tudománnyal, értelemmel, gazdagsággal,
hazájának és az Isten Anyaszentegyházának szerelmével,
a több emberek között, tündöklött; mindazonáltal ide-
jénec szintén javában, harmincz kilenczedic észtende-
jében, az halál ebben a szomorú koporsóban rekeszté,
koporsója mellett lévő szerelmesínc nagy károkra és
szomorúságokra. Hogy azért Isten fél hívec, ezt a mi
mulandóságunkat ugyan valoban észünkben vehetsűc,
az őtől ké meg-marado Istennek könyörögűnc eckép-
pen.

KÖNYÖRGÉS.

(3)

KÖNYÖRGÉS.

Nagy ditsőségű, nagy hatalmu, és nagy igazságu Jehova
seregeknek erős Istene, a te nagy ditsőségednek és hatal-
madnac meg-mutatásár a mennyei dicsőségben, szén-
tségben és ártatlanságban helyezettet Angyaloknak sokaságo
számoc között, te néked ezerszer valo ezren udvarlanac,
és a te színed előtt tiz ezerszer valo száz ezren állanac,
hogy egy szodra a te akaratodat mennyen és a földön véghez
vigyéc; De egyszer s mind oly véghetetlen szentségű Isten-ű
vagy te, hogy azok a Sz. Seraphim Angyaloc, a te orszádelőte
befekezett orcáival és lábbal állanac, s minden szentséget te-
néked tulajdonétnac, ezt mondván: Szent, Szent, Szent a
Seregeknek Ura, tellyes mind ez széles föld az ő dicsőf-
ségével: Mert még azok-ű, te hozzád hasonlítva, nem tö-
kéletes tisztac a te szémeid előtt. Miképpen alétanok se hát
mi igazaknac és tisztaknac magunkat, a kik utálatos, dohos, bü-
nös emberek vagyunc, a te szémeid előtt? Miképpen igazéta-
noc mi magunkat te előtted, a kik nem Angyaloc, hanem Asz-
szonyi állatoktól születet emberek vagyunc, és mint a vizet ugy
szomjuhozuc az álnokságot? Nem igazétjuc magunkat ő mi
Uranc Istenűnc! hanem inkább magunc meg-alázásával meg-
vallyuk, hogy ha a te kegyelmed nem tartott volna minket, réa-
gen utolsó romlásra jutottunc volna, és ha a te irgalmaságod
magot nem hagyot volna minékűnc, régen olyanocká lőttűnc
volna mint a Sodomá és a Gomorrha. A mi utálatos bűneine
ennek-ű az oka, hogy a mi meg-maradásunkra támasztot főfő
emberinket, eleteknek job korában, szédegetedzel a szomorú
balál által; De ő mi Istenűnc! tégedet kérűnc, a te busuláfodnac
közepette-ű emlékezzél meg irgalmaságodrol, és a mi sok szo-
moru

A 2

moru

(4)
*moru esztendeinc után, adgy boldog napokat érnűnc, a' mellyek-
 ben tégedet több szenteiddel egygyűt szolgálhassunc. Amen.
 Mi Atyánk, &c.*

Textus. Eccl. 12. v. 15. 16.

v. 15. *A' dolognac summája ez: mind ezeket hal-
 ván, az Istent félljed, és az ő parancsolatit meg-tar-
 tsad: Mert ez az embernek fő dolga.*

v. 16. *Mert mindk cselekedetet az Isté ítéltre elő hoz,
 minden titkos dolog gal; akár jó, s' akár gonosz legyen az.*

Istennek örökös!

*Enki nintsen az emberek köz-
 zól, a' ki a' pokol kinnyait el-kerőlni,
 és az örök életet meg-nyerni, igen
 ne kívánná: Mert a' természetnek
 tulajdona az, hogy a' maga meg ma-
 radását keresse. De az életnek, és a'
 természet meg-romlásának utánna,
 e' világnac hijában valóságira-is, nagy kívánsággal és se-
 rénységgel rohannac; Ez a' világnac gyönyörűségire,
 amiaz a' gazdagságnac telhetetlen kívánságira, a' harma-
 dik a' tisztettség vadászására gerjedez: Innen vagyon az,
 hogy a' kegyelségnek szent tudománya csak addig tetszic
 fokaknac, míg az ő kívánságoval, melyre természet-
 szerént hajlandó, nem ellenkezik. Es midőn hallják,
 hogy a' pokolnac el-kerülésének, és az örök élet meg-
 nyerésének uttyát és modgyát az Isten törvénye és Evan-
 geliuma tanéttya, fokban meg-akarják magokat oszlatni,
 és mind*

(5)
 és mind az Isten igéjéhez, s' mind a' testhez akarnac ra-
 gaszkodni, a' kegyelségnek és az hijában valóságoknak
 gyakorlásához egyfő s' mind akarnac nyulni.

A' bölts Salamon azért a' Szent Lélek által, ezt a' po-
 kolnac el-kerülésének, és az örök élet meg-nyerésének
 bolond uttyát akarja az embereknek szivekből ki-szag-
 gatni, és meg-mutatni, hogy nem kettős, hanem egy-
 gyetlen egy egyenes uttya legyen az örök életnek: Mert
 midőn ide félljed az ég alatt lévő dolgoknak hijában va-
 loságát, és azoknak rendeletlen kereséséből követke-
 ző nyavalyákat, az egész könyvben bővségesen meg-
 mutogatta volna; Immár leg utolszor, előnkben adgya
 azt, a' mi az ég alatt leg job, és minékűnc leg hasznos-
 sab, a' melyben lelkűnc meg-nyughatic, a' pokol kin-
 nyait el-kerülhettyűc, és az örök életet meg-nyerhet-
 tyűc. A' mellyet ha el nem akarunc vesztetni ez orában
 tanullyuk-meg, és mind örököké tartsuk meg. *A' do-
 lognac summája ez: Az Istent félljed, &c.*

Ezekben az igékben summa szerént, erős argumen-
 tumokkal int a' Szent Lélek, a' kegyelségnek és az igaz-
 ságnac gyakorlására.

Két részre oszolnac az igék.

I. Vagyon itt az intés: *A' dolognac summája ez, &c.
 Az Istent félljed.*

II. Vagyon az *Argumentumok* a' mellyekkel annac
 el-követésére serkenget a' Szent Lélek: *Mert ez az em-
 bernek fő dolga; Mert, &c.*

Az első részéről.

Az intésben vagyon a' boldogságnac meg-nyerésé-
 nec uttya és modgya, avagy, az ember boldogságának

(6)

Compendiuma, kitsény tsomoja, a' melyben az áll, melly az Istennek félelme, és az ő parancsolatinac meg-tartása. Az holott ismét két tikkelyek vadnac.

1. Az intésben lévő dolognac minéműsége és méltosága: *A' dolognac summája ez: hogy ezeket halván.*

2. A' dolog ő maga: *Az Isten fellyed, és az ő parancsolatit meg-tartásad.*

Először azért az intésben lévő dolognac minéműségét és méltóságát meg-mutattya ezek az igék: *A' dolognac summája ez: hogy ezeket halván.* Ha cz minden dolognac summája, ki jó bizonyára, hogy az egész Salamon irásában, sőt az egész szent Irásban nem említettik az embernek olyan dolga meg, a' melly ilyen méltóságos, ilyen becsületes, ilyen hasznos, és az embernek ilyen szükséges volna, a' mint idvezitők-is hasonlót tanét. *Luc. 10. 42.*

Immár másodszor, meg-mondgya mi légyen az a' méltóságos és szükséges dolog a' mely mindennek summája: *Az Isten fellyed, és az ő parancsolatit meg-tartásad.* Ezeket a' Szent Lélec őszve köti, mivel az Isteni félelem, olly el-válthatatlanul magával hozza az Isten parancsolatinac meg-tartását, mint a' tűz a' melegséget.

Mitsoda azért az az Isteni félelem?

Deum ipsum reverere. A' mellyet így is fordéthatunc: *Az Isten tisztellyed, betsűllyed.* Az a' *Reverentia* azért, a' mely itt az Urnac tulajdonértatic, közönségesen szolván, nem egyéb, hanem a' tiszteletnek ollyan neme, a' melly néminémű félelemmel, kiváltképpen valo alázatossággal és engedelmes betsűlettel őszve köttetet, mellyet az also rendűvec szoktat azoknac tenni, a' kik méltosággal ha-

(7)

gal, hatalommal, erővel és egyéb joságocekal őket fellyűl haladgyác, nagy gondgyoc és vigyázások lévén azoknac beűzedeckre, tselekedetekre és mind azokra valamellyec azokhoz tattoznac. Ezt azért igen könyű a' lelki embernek az Istenre szabni, és meg-tudni, mi légyen az a' *Reverentia Jehova*; az *Urnac tisztelet* a' mellyet itt kíván a' Szent Lélec mindenkétől. Azért, ollyan Isteni tisztelet és betsűlet az, a' melly fiui félelemmel, lelki és testi, kiváltképpen igaz alázatossággal és engedelmeűséggel őszve köttetet, mellyből embernek fő gondgya és vigyázása vagon az Isten igéjére, tselekedetre és mind azokra, valamellyec az ő ditsőségre és tiszteletre tattoznac. Ez az a' *Reverentia Jehova*, a' mellyet a' mi Magyarázónc *Isteni félelemnek* fordétott, helyesen-is, mivel az igaz fiui félelem olly igen meg-kiváratik erre a' Tiszteletre, és olly szükséges része, hogy a' kettő gyakorta egyyc a' másikért vétetic az irásban, *Mal. 1. 6.* *Hol az én tiszteűségem? Hol az én félelmem? Es egyéb fok helyeken.*

A' második része a' dolognac a' melyre a' Szent Lélec int, az *Isten parancsolatinac meg-tartása.* Meg-tartani azért az Istennek parancsolatit nem egyebet téizen, hanem azoknac engedni, és azoknac kívánságoc szerént valo szent, igaz és jozan életet élni: Mert valakic igazán félík és tisztelik az Isten, az Istennek meg-gondolá fel-inditgya azokat a' vétkeknec el-kerűlésére, és ennek valóságos Isten szerént valo szent életnek el-követésére. *Nem tudod te ember, hogy az Istennek kegyelműsege téged meg-térésre indét. Rom. 2. v. 4.*

A' második részről

A' má-

(8)

A' második részében két hathato *Argumentum*okkal ösztönöz a Szent Lélek ezeknek elkövetésére.

Első ez: 1. *Mert ez az embernek fő dolga*, az az. Ez az a kiváltképpen való dolog, a' mellyben az embernek tellyes életében mindennek felet foglalni kel magát. Az is az embernek Istenhez való tisztinec tökéletessége, hogy az ember minden gondolatit, igyekezetit, szándékát, tanátsit és gondgyaitrendelyle és vigye az Isteni ísmérettel egyben köitetet Isteni tiszteletre, és az ő Sz. Istenénec olly félelmére, hogy az ő Istenénec széntségét életében és eselekedetiben megmutassa. Ezen az uton juthat ember a' boldogságra.

Második ez: 2. *Mert minden tselekedetet az Isten ítéltre elő hoz, mindentitkos dologgal; akar jó, s' akar gonosz legyen az.* Ezt az *Argumentum*ot vélszi a' Szent Lélek az utolsó rettenetes ítéletnek bizonyosságától és közönséges voltától, hogy a' minden biztonnyal meg-lélzen; Nem tsak meg-lélzen pedig, hanem egyfizer s' mind olly közönséges és olly nyilván-valo lélzen, hogy az előtt egy ember sem rejtezhetik-el, egy tselekedetet, egy gondolatit, akar mely titkos légyen is, el nem rejtheti akar jó, s' akar gonosz legyen az. Ez pedig az Istennek ítéleti két féle: Avagy rész szerént, személy szerént való és első; avagy közönséges és utolsó. A' személy szerént való és első ítéleti kinek kinek lélzen, vagy ebben az életben, vagy mindgyárt kinek kinek az ő halálában. E' világon, még ebben az életben meg-ítéltetnec az hitetlenec. *Joh. 3. 18.* és az Eördögök már meg-ítéltetnec. *Joh. 16. v. 11.* Meg-ítéltetnec azok már régen, az Isten Decretumában, az Isten ígéjének tanubizonylágtételiben, és va-

(9)

és fokac még a' magoc lelkec ísméretiben-is, noha még amaz utolsó rettenetes *pronunciatio* nem hallator. Az ő halálában is mindgyárt ki ki meg-ítéltetnec, a' mint Idvezítőnknek a' Gazdag és a' Lázár felől való tanétfamutattya. *Luc. 16. 19.* A' közönséges ítéleti pedig az Istennek a' Világ végén lélzen, a' melly utolsó és *jó vendő ítéltetnec* mondatik. *Act. 24. 25.* Közönséges ítéletnec azért mondatik, mert mind holtak s' mind elevenek, nagyok és kitsinyek, az Angyaloc és az Eördögök is. *Jud. v. 6.* egyfizer s' mind állattatnak elő. Eördögök-*való ítéletnek* is hivattatik. *Heb. 6. v. 2.* Mert abban az Isten félők örökké-*való boldogságra* vitetnec; az hitetlenec pedig örökké-*való gyötrelmre* vettetnec, és soha több ítélet, sem abban való változás azt nem követi. Erről a' közönséges, rettenetes és utolsó ítéletről szoll itt az Szent Lélek a' Salamon által.

Tudományok.

Az első derekas tudomány (mellyet tsak meg-émlé-
tek) innec ez.

Az embernek tellyes életében való tisztinec tökéletessége, melyet a' boldogság követ, az igaz Isteni félelem, és az ő parantsolatinak igaz és szíves meg-tartása.

A' dolognak summája ez: Az Istenet félted, és az ő parantsolatit meg-tartsad: Mert ez az embernek fő dolga. Igaz ez az írásnak több tanubizonyyságból is: Mert,

Minden Nemzetségben kedves az Istennek, akár kitsoda-
a' ki őtet féli, és igazságot cselekedic. *Act. 10. 35.* Erről dicsértetnec a' szentek; A' Jób tökéletes ember volt, és az ő tökéletessége abban állot, hogy Isten felő és gonoszra gyűlöljő volt. *Job. 1. v. 1. 8.* B Haszn:

(10)

Hafzna: Meg-feddi ez a tudomány azokat, kik magok felől azt itilik hogy az Istent ők tisztelik és félik: de az ő parantsolatit meg nem tartják, és a' goszak nem utáloi, az igaságnak nem követői. A' ki a' szent életet, az igaságnak gyakorlását, az Isten parantsolatit meg-tartását, az Isteni félelemtől és tisztelettől el-szakasztja, szintén olyan bolondul tselekedik, mint a' ki hideg tüzet keres: Mert az Isteni félelem magával hozza az Isten parantsolatit meg-tartását, az Szent Lélek-is egyben köti azokat, abban helyeztetni a' mi fő dolgunkat, és a' mi Istenhez való tisztunknek tőkélletességét.

II. A' második derekas Tudomány az igékből ez:

2. Tanúság. Minden bizonynal meg-leszen az a' nagy, rettenetes közönséges ítélet, melyben az Isten kinek kinek a' legtitkosab tselekedetiről és gondolatirol is számot véssen; Es annak meg-gondolása, minden ujonnan születet választot embert hathatóképpen fel-indét az isteni félelemre, és az ő parantsolatit szíves meg-tartására.

Az Istent félted, és az ő parantsolatit meg-tartsad: Mert az Isten minden tselekedetet ítéltre elő hoz, &c.

Két részre oszol a' tudomány: Mert itt vagyon. 1. Az ítéletnek bizonyos volta. 2. Annak hafzna, hogy az igen hafznos és hathato eszköz, az Isten fiainak, az Isteni félelemre, és az Isten parantsolatit meg-tartására való fel-serkentésekre. Az elsőnek igasága nyilván vagyon. v. 10. A' másodiknak igasága meg-tetízik az igéknek egymástól való függésekből.

A' tudomáynak első ágáról.

Ennek a' rettenetes ítéletnek bizonyos voltáról ezer bizony-

(11)

bizonyosságunk vagyon az írásban. *Mindnyájan megkel minékünk jelenünk a' Christus ítélő séki előtt, &c. 2. Cor. 5. 10. Imé el-jő az Ur az ő sok ezer szentével, hogy ítéletet tegyen mindenek ellen, &c. Jud. v. 13. 14. &c.*

Okai a' tudomáynak, mellyekre nézve nem csak el nem mulik, hanem el sem mulhatik ez a' közönséges ítélet.

I. Mert az Isten igaságának dicsőségéncé akkor kell tellyesfégefen meg-jelentetni, avagy, az Isten igaságának tőkélletessen akkor kell meg-ditsóttetni: Tündöklie ugyan az Istennek igasága most is, s' tündöklőt világ kezdetitől fogva sok számtalan munkában és cselekedetiben; de az istentelenek azt volta képpen nem veszik észekben, azért akkor tőkélletessen mindenek előtt ki kell annak jelentetni. Vegyétek észetekben, azért itt ezeket.

1. Hogy noha az Isten igaságának tulajdonsága az, hogy meg-büntettessenek azok a' kik hitetlenséget tselekedeznek. 2. Tess. 1. 6, 7; mindazáltal még is az hitetlenneknek sok időig, ebben az életben, boldogabbol foly állapattyok, hogy nem mint az Isten népének: A' kik ezer vétkekkel rakvák, gyakorta meg-hoszfzabbéttya. Isten életeteket ezen a' földön, úgy hogy e' világnak ama igaz bírása (Gen. 18. 25.) né mindenkor fizet azoknak ez életben az ő cselekedetek szerént. Mivel azért az Isten igasága kívánja hogy a' gonoszoknak gonoszul legyen dolgok, és hogy azok meg-büntettessenek; még is ez életben sokszor külömben vagyon a' dolog, s' az hitetlen boldogul mégyen elő e' világ szerént: ki jó bizony az, hogy valamely bizonynal vagyon Isten, és az Isten.

B 1

igaz

(12)

igaz, valamely lehetetlen hogy az az Isten magát és az Ő igazságát meg-tagadgya, szintén olyan lehetetlen, hogy az igaz Isten azt az utolsó ítéletet el-mulassa, melyben az istentelenekeket nyilván meg-bünteti; és akkor az Ő igazságának ditsőséget az egész világ előtt telylességgel ki-jelenti. Gondoljátok meg csak ezt voltaképpen: Holot az istentelen az Istennek népét gyakorta mint a' kenyeret ugy ész. Pál. 14. 4. gyűlölik azok az Isten népének békeségét, meg-eszik a' szegényeknek örökös jószágokat, bényelik az özvegyeknek házokat. Ha e' világ után arról számot nem kellene adniok, és azoknak méltó büntetéséket el nem kellene vennick, hol volna az Istennek igazsága?

2. Vegyétek észetekben itt azt is: Hogy a' leg istenteleneb embert is, az Isten kezeinek munkái, e' világnak nagy és bölts alkotmánya, meg-győzik az Ő lelki ismérteiben, a' természetnek világossága által, hogy legyen egy örökke-valo, hatalmas, bölts Isten, a' ki azokat igazgattya. Rom. 1. 20. ha szintén nem akarná is azt tudni; Ha pedig meg-győzik az Istennek létéről, öröcké-valságáról, véghetetlen bölcseségéről és hatalmasságáról, meg-győzhetik igazságáról is. Gondollya meg azért a' leg istentelenb ember is azt, hogy a' melly bizonynal az Ő lelki ismérte meg-győzi őtet arról, hogy vagyon Isten, szintén ugy meg-győzheti hogy az az Isten igaz, nem hadgya büntetetlen az hamis embert, hanem meg-ítéli azt; láttya pedig hogy még azokat is nem mindenkor ítéli meg e' világ szerént, a' kiket maga is az istentelen ember ítéletre méltónak ítél. Azért még az istentelen embert is a' természetnek világossága meg-győzheti

(13)

heti arról, hogy a' miképpen az igaz Isten magát s' igazságát meg nem tagadhattya; azonképpen az ítéletet el nem mulathattya.

2. Oka: Mert az Isten irgalmasságának ditsőségének is akkor kell tökéletesen ki-jelenteni: Tündöklék bizonyára ma is az Isten kegyelmeiségének gazdag ditsősége; de az istentelen az Ő meg-térhetetlen szívének keménysége miatt nem veszi azt észében; az Isten fiai észekben veszik és meg-térnek. Hogy azért az istentelenek is meg-lásák mikor veszik el az igazak az Ő irgalmasságából a' jutalmot, ítéletnek kell lenni, Mal. 3. 17. 18. Es lesznek, &c. Akkor meg-láttátok. Rom. 2. v. 4, 5, 6, 7. Vegyétek észetekben itt is azt, hogy az irgalmasságnak uta és tulajdonsága az, hogy a' kik jól tselekedtenek e' világnak estvéjén azoknak jutalmot adgyon. Matth. 20. v. 8. Sokan pedig az Isten fiai között ez életben az Isteni szolgálatért és az igazságért el-hagyattatnak, sőt üldöztetnek s' meg-ölettetnek, bizonyára tehát az Isten irgalmasságának kiváltképpen való tekinteti és tulajdonsága azt kívánja, hogy az utolsó ítéletben irgalmasságot nyerjenek. Matth. 5. v. 7. a' miképpen azért a' véghetetlen irgalmasságu Isten magát meg nem tagadhattya, szintén ugy nem tagadhattya meg azoknak ígért jutalmot, mellyet az utolsó ítéletben ad meg azoknak, hogy az Ő irgalmasságának ditsősége akkor tökéletesen tündököllék.

3. Oka: Mert az Isten hívségének s' beszédében való tökéletességének ditsőségének is akkor kell tökéletesen ki-jelenteni: Mert vallyon s' miből származik az Istenre nagyobb ditsőség mint hogy Ő hív és igaz az Ő

(14)

igéretiben? Az ítélet napja az az idő, a' mellyen az Isten tellyeségesen meg-fizeti a' mit ígért az őtet félőknek, és a' mivel meg-fenyegette az istenteleneket. *Mal. 3. 17. 18. Act. 17. 31.* Azért, a' miképpen hogy az Isten *Jehova, Valóság*, nem tsak létében, hanem igéretiben is. *Exod. 6. v. 4. 6.* sőt még az hitetleneknek meg-fenyegetésében is. *Ezech. 6. v. 13.* valamiképpen hogy létében magát meg nem tagadhattya, szintén azonképpen az utolsó ítéletben véghez vijendő igéretinek meg-adását, és az hitetlen ember ellen tölt fenyegetésének bé-tellyesítését is el nem mulathattya, akkor az ő hivségének és tökéletességének az egész világ előtt tellyeségesen meg kell ditsőitetni.

4. Oka: Mert az Isten hatalmosságának ditsőségének is tellyeségesen meg kell akkor jelentetni: Véghetetlen hatalmosságát láttya akkor az Istennek ez egész világ egyszer s' mind. 1. A' Menynek Földnek változásában. *2. Pet. 3.* 2. Az Angyaloknak szolgálartyokban. *2. Tess. 1. v. 7.* 3. Annyi számtalan *Legio* és *millio* embereknek, a' kik voltak és lesznek, nagyoknak és kicsinyeknek, egy ítélő szék eleiben való állatásában. 4. Az halálnak erejének meg-rontásában, és azoknak fel-támasztásokban. Igen meg-ditsőitetik akkor mind ezekben e' világ előtt az Istennek véghetetlen hatalmossága.

5. Oka: Mert az Isten véghetetlen böltsességének is akkor kell tökéletesen ki-jelenteni, és meg-ditsőitetni: Akkor valoban meg-tetszik az ő véghetetlen böltsége midőn mindenek látták, hogy Isten mindeneket arra a' végre viheret, a' mellyre öröktől fogva czélozott, Ennyi számtalan sok dolgoknak, tselekdedeknek,

(15)

teknek, beszédeknek, gondolatoknak, a' mellyek voltak és addig lesznek, az ő maga fel-tölt czéllára való vitelekben el nem tévelyedni, avagy nem véghetetlen böltsége. A' leg titkosab dolgokat és gondolatokat nap fényre hozni, nem felséges böltseségnek munkája. Látjátok azért, hogy a' miképpen ez véghetetlen nagy Isten ő magát meg nem tagadhattya, szintén azonképpen az ő véghetetlen igazságának, irgalmaságának, tökéletességének, hatalmának és böltsességének, ditsőségének, az utolsó ítélet napján felséges módon való ki-jelentését el nem mulathattya. Ezek az okok a' mellyekre nézve nem tsak el nem mulik, de ugyan el sem mulhatik az utolsó ítélet. Immár a' tudomáynak második részét tsak egy ízoval mutatom meg.

A' Tudomáynak második ágáról.

Annak az utolsó ítéletnek meg-gondolása, az Isten fiait hathatéképpen gerjeszti az Isteni félelemre, és az Isten parantsolatának meg-tartására. A' bölts Salamon nem talált erre hathatob őszíont; Az Istenet félted (azt mondgya) és az ő parantsolatit meg-tartsad: Mert az Isten minden cselekedeteiket ítéletre elő hoz, &c. Igy Jac. 2. v. 12. Ugy szőllyatok, és úgy tselekedgyetek, úgy-mint a' kik meg-ítéltettek az szabadságnak törvénye által. A' szent Péter által is mint erős és hathato Argumentummal ezzel indét azokra. 2. Pet. 3. 11.

Hafznai a' Tudomáynak.

I. *Hafzon.* Oktatás. 1. Meg mutattya, ez a' tudomány, mi légyen annak az oka, hogy még az Istennek szolgálai is gyakorta meg-tsüggedgyenek, és kéfedelmekedgyenek a' jobban, mikor avagy a' nyomorúságoktól, avagy a' magok kívánságától kélérretnek: Mert az hit-

Hafz-

(16)

nek nem azzal az erősségével hiszik, a' mellyel kellene, az utolsó ítéletet; a' melyben az Isten olly bőségesen meg-jutalmazná néki az ő keférvés fáradságokat; és hogy az őket ok nélkül nyomorgatokat oly keményen meg-büntetné akkor, avagy hogy még ebben az életben az ő kemény ítéleti alá verné azokat, a' mint Isten gyakran tselekedik a' kegyetlenekkel.

2. Meg-mutattya azt-is mi legyen annak az oka, hogy a' világi emberek ollyan hijában valok, részegesek, hamissan esküvők, szitkozódók, nyomorgatók, szombatnak meg-rontoi, és minden hamisságnak tselekedői. Bizonyára soha azokra a' vétkekre nem adnak magokat, ha tökéletesen és a' dolognak valósága szerint hinnék az utolsó ítéletnek meg-létét, a' melyben Isten telyes életekről, minden gondolatokról, beszédekről és tselekedetekről számot vélsen; *Mivel hogy hamar sentia nem mondatik ellenek, mely az ő bűnöknek büntetésére való volna: azért viszi az ő szívek őket a' bátorságra, hogy gonosz tselekedgyenek. De efféle tsufolóc ellen, a' kik megszűnve verén a' gonosznapját, az ő kívánságok szerént járnak tűzzeljő-el az Ur, a' kárhoznak és az hitetlen embereknek veszedelmeknek napján. 2. Pet. 3. v. 3, 4, 5, 6, 7.*

2. Ha- II. *Házon*: Feddés. Azok ellen a' kik szájokkal val-
szon. lyac az utolsó ítéletnek el-jövetelét, de az Isten parancsolati helyet az ő életeknek *Regulái* a' szokás, és az ő Attyoktól tanolt hazugságoc. Vadnac fókán ilyenec még azok között-is, a' kiket Iste az ő népe között elő állatot, méltósággal fel-ruházott, a' kik *Magistratusok*, hogy ő két táblán lévő parancsolatinac fegyverrel is őrizői és oltalmazoi legyenec. De ha az Istennek szolgálai kényszeríték őket,

(17)

őket, hogy büntetésé legyen a' parázna, gyilkos és eg'éb hitetlen légbé élő Nemes embereknek, még tsufollyac, gyalázzac és szidalmazzac az Istennek szolgálai, a' szokást hánnyac, az Isten szentséges törvényének kívánságait Papoc igájának mondgyac. Ez ilyenec amaz földi *hátsámfok*, a' kik az Ur ellen tanácsot tartnak, és ezt mondgyák: *Szaggassuk el az ő köteleket, és rázzuk-le rólunk az ő ígásokat. Pál. 2. v. 2, 3.* Az Istennek gyönyörűséges, lelkeket *vidámító parancsolattya*, iga a' gonosz lelkeknek. Meg kellene azt gondolni a' kiket Isten méltósággal fel-ruházott, hogy ők mind tisztekre, s' mind nálok lévő ajándékokra nézve, s' mind az Istennek világi kültő áldására nézve, kötelesebbek másoknál, az Isten parancsolatinac megtartására, és ha magálészén azoknak meg-rontoja, maga lészén a' nyomorgató, avagy a' latroknak párt-tartója, nagyobb lészén az ő büntetése a' másokénál, mikor *jo megasztaltat wészen az Isten az ő büntetésekből. Efa. 1. 23, 24.*

III. *Házon*: Intés. Ha nevedkedni akartok az Isteni felelemben és a' valóságos szentségben, legyetec tökéletesek és erősek abban a' hitben, hogy bizonyoson meg lészén az az utolsó ítélet, a' melyben minden tselekedetekről, gondolatokról még a' leg titkosabbakról is számot kell adnotok. Ugy gondolkodgyál, ugy szolly, ugy cselekedgyél az emberekkel, hogy minden gondolatid, szollásid és tselekedetid az Istennek legyenek, a' ki a' leg titkosabb és el-felejtet tselekedetidet is nap fényre hozza és a' szerént fizet. Ha ilyen hit vagy bennetec, meg-tudgyátoc az ő gyümölcseiről: mert a' mely emberben e' vagyon, ezeket tselekedzi az abban.

1. Az utolsó ítéletnek emlékeztetialtal és vonnyaz azokat

C

azokat

3. Ha-
szon.

(18)

azokat a' büntőt, az ő szíveknél utatrol, és az ő szí-
meknél kívánságrol. *Ecel. 12. 1. Bőrvendezz Isten Őre meg-
tudgyad, hogy mind ezért teged az Isten utárol vonfon,*
mint ha azt mondotta volna: Zabolázzon meg tég-
det az, a te szívednek utatban, és a' te szívednek látá-
ban, hogy azokért Isten ítéletre vonfon.

2. Az Isten fiait az el-kezdet jobban. meg erősíti,
mikor arra a' jutalomra tekint a' mely akkor megadatik.
*1. Cor. 15. 58. Szerelmes Atyámsiai erőssen megálljatok, &c.
tudván hogy a' ti munkátok nem kijában való az Őrban.* Bhez
mint egy otlóphoz úgy támaszkodik ez a' hit a' nyo-
morúságokban és minden késértetekben.

Ezt a' hitedet pedig ilyen képpen gyámolgasd.

1. Úly-le te magadban., és vizsgál meg életrednek
minden tselekedet, tudd meg, mellyek legyenek azok
közöl, a' mellyek az Isten törvénye szerént büntetélre
és átokra ítéltethernének.

2. Valamellyeket azok közöl olyanokat találj,
erősítéd meg lelketek azok ellen, végezd el magadban
hogy soha többé nem tselekedsz.

3. Végezd el azt is erőssen te magadban, hogy min-
den nap úgy élj, úgy tselekedsz, mint ha az nap meg-
hálnál, és a nap ítéletre vonattatnál, s' csak azt tsele-
kedgyed a' mellyet halálodba meg-lőtnék leni kívánnál.

4. Ezeknek el-követésére buzgó könyörgéied által mennyei erőtt
kérj, hogy Isten adja az ő gazdag ditsőségere, hogy alhatatosan erős-
södgyél meg a belső emberben. *Eph. 3. v. 16.*

Minden nap azért itéld meg magadat, minden nap meg-újítsad
a' te Istennel való szövetségedet, jo fundamentumon, állasd
meg a' te lábaidat, a' tökéletes Isteni ítéletmen., úgy-mint, a' ki
minden nap várod az ítéletet., Akar, egyél, akar, igyál, s' akár
mit tse-

(19)

mi tselekedsz, mindenkor szemeid előtt forogjon a' ditsőnek ez a' mon-
dása: *Az Isteni félted, és az ő parantsolatit meg-tartad: Mert min-
den tselekedet Isten ítéletre elő hoz, &c.* Akarod-e azért hogy a' te,
esküvéid az Isten ítélt szíki eleiben hoztassanak? Ha nem akarod, ne
esküdgyél: Meg-ítéletet már az, az Isten törvénye által; itéld meg re-
is magodat, kárhoztassd, hadd-el, hogy irgalmaságot nyerhes. Ti kö-
zönséges lopók f' a' kik a' közönséges haszonra, az Isten ditsőségére és ha-
zátok meg maradására való jokat, csak a' magatok hasznára, szívetek tel-
hetetlen kívánságára fordítottátok; és a' kik minden kereskedt, min-
den pók, magatok foglaltok-el, hogy a' ti rosz marhatok kétfizerte va-
lo árán kellyen, és hogy csak magatok élhessetek a' földnek javaival.
Ezerképpen meg-haladgyátok ti azokat a' lopásban, a' kik nagy és el-
kerülhetetlen szükségben az Őlekeknek kívánságának beöltésére va-
lót lopnak. Akarjátok-e hogy ezek Isten eleiben mennyenek ama rette-
netes ítéletben? Hanem. Itéltétek meg, kárhoztassátok, hadgyátok-el,
hogy irgalmaságot nyerjete az ítéletben. Mindnyájan ti családok. Vio-
rálok, tsufolók, részegyek, szobának meg-rontói, kegyetlenek, nyomor-
gatók, &c. Akarjátok-e hogy a' ti tselekedeteitek az Isten ítélt szíki elei-
ben mennyenek? Hanem. &c. hadgyátok-el hogy a' ti bűnietek-el-
ről tessenek ama meg-hívesítésnek napján. Telsék azért néktek ez az én
tanátsom, avagy inkább a' Szent I. élek tanátsa: *Az Isteni félted, és, &c.*
Légyen azért te nálád az Isten parantsolatának félelemmel
való meg-tartása.

1. Igaz és tiszta: Mert szűkség hogy az Isten lelkében és igazság-
ban tisztszáltsd. *Joh. 4. 24.*

2. Szabad akarat szerént való: Mert a' kik szabad akarat,
szerént szolgálnak, azok szolgálnak tiszta szívvel. *2. Cron. 29. v. 6.* Díz-
vetvén a' 9. verssel. Az is illik a' Christus hűvehez. *Psal. 110. v. 3.*

3. Közönséges: Vgy hogy az Istennel minden parantsolatira, s' te
magadnak is minden tseleketedre ki-terjedgyenek: Mert az Isten
parantsolatának el váthatatlan egyben köttecsék miat. *valaki egy dolog-
ban vétezik, az egész törvénynek meg-rontásában bűnös. Jac. 2. 10.*
Es egész testet kell tenéked elő és Isten áldozatol az Istennel való állat-
med. *Rom. 12. 1.* Nem is tökéletes jo az, a' mely nem tökéletes sze-
vestből, avagy nem teljes szívvel, lélekből származik. *Matth. 22. 37.*

4. Alhatatos: Szorgalmasan meg-mutasd a' te reményes-

(20)

székálhataratos voltát. *Heb. 8. 11. Mindenkor emesztessék a' te lelked;*
az Isten törvényéhez való buzgóságának miatta. Psal. 119. 20. Ez il-
 lyen Isteni felelem, és ilyen parantsolatoknak meg-tartása léfzen kedves
 az előt. Így tselekedvén, az utolsó ítéletben bátran meg-álhatsz, és ir-
 galmasságot nyerhetsz.

Tinéktek-is azért Tekintetes és Nemzetes személyek, kik ez szomo-
 rugyázós koporsó mellett vadtok, a' ti Szerelmesteknek halálán kesereg-
 tek, ez a' vigasztalástok: Hogy noha Isten ötet ez életben a' sok testi
 nyomorúságok által igen meg-rostálta; de az ő hitinek jutalmát erre az
 ítéletre halasztotta: Mert Isten ez életben még az ő szerelmes szentjei-
 vel is két utakon szokot bánni. Irgalmasságának uttyán, és Igaságának
 uttyán. Irgalmassága szerént, szükséges javaival őket meg-áldgya, szük-
 ségekben vélek vagyon, el nem hadgya. Igasága szerént igen méltán súj-
 tollya-meg, az ő Atyai vesztésével, az ő bűnökért, úgy hogy a' külső vi-
 lági allapattokból meg-fem terfzik az ő Fiuságok. A' mellyet Isten, az
 ő végheletlen bölcsesége szerént, sok igaz és szele okokért tselekedik:
 de hogy egyebeket mind el-hadgyak, igen szépen előkben adgya az I-
 sten Anyaszentegyháza, a' maga példájában, miért sújtollja és látogassa-
 meg Isten olly keservesen a' maga válsztottit-is e' világ szerént. *Esa. 26.*
v. 8. 9. Még a' te ítéletidnek utában is Isten téged várunk. c. c. Innen
 igen szépen meg-terfzik, hogy Isten ezt két kiváltképpen való reke-
 tekre nézve tselekedzi. Először magokra nézve. Másodszor másokra, ez
 földnek lakosira nézve. Magokra nézve azért, hogy e' világtól, mint egy
 mérgetes tejtő tsecsől, el-szakadgyanak, és az Isten várják; a' az ő em-
 lekezését lelkekben kívánják. Másokra nézve azért, hogy a' földnek la-
 kosai, látván mely igen gyűlöltő legyen Isten a' bűnnek, hogy még az ő
 szerelmeseiben-is igen meg-ostorozza, tanultjának ítéletes és igazságot.
 Ezt a' ti Szerelmesteket-is az Isten, igazságának uttyán, ebben az életben,
 a' sok nyomorúságok alá vetette; Először magára nézve, hogy szívét el-
 vonván e' világi vesztendőjoktól, az Isten buzgóságon várná, az ő em-
 lekezését lelkekben kívánná, még és szaka-is szívében az Isten oh ta-
 pán, és lelkekben hozzá fiekne. Másodszor, ti reátok nézve, földnek lakosai,
 a' kik ötet ímértétek, látván mely igen meg-látogatta Isten ötet ez élet-
 ben, tanultjátok ti ítéletes, és igazságot tselekednie földön, hogy az I-
 stennek illyen keserves látogatását el-kerülhessétek e' földön, de kivál-
 tképpen ama rettenetes nagy ítéletben való büntetését. Amen.

